Carin Jämtin: Lärdomar från igår – seger imorgon

Talare
Carin Jämtin
Partisekreterare
Socialdemokraterna

Datum
12 november 2012

Omständigheter
Tal av Carin Jämtin vid norska LO och Arbeiderpartiets fackligpolitiska kongress.

Vänner, mötesdeltagare,

låt mig börja med att återigen gratulera vårt systerparti, Det Norska Arbeiderpartiet på 125-årsdagen.

De svenska socialdemokraterna och Arbeiderpartiet står varandra så nära som två partier kan.

Vi går sida vid sida i medgång och motgång,
vi känner varandras sorg och glädje,
vi delar vår historia, och vi delar framtid.

Och när man ser er såhär, starka och samlade, förstår man att 125 år inte är någon ålder för ett parti. Så jag vill hälsa hemifrån och från hela mitt parti att vi ser med glädje fram emot de kommande 125 åren tillsammans!

En viktig del i vårt samarbete är delandet av kunskap och strategier. Det är också därför jag är här idag.

Socialdemokraterna i Sverige har förlorat två val på raken. 2006 och 2010. Både på grund av högerns skicklighet och våra egna misstag. Jag är här för att dela våra insikter så att ni slipper göra om de misstagen. Jag vill också berätta lite om det politiska läget i Sverige idag. Och om vår strategi fram mot valet om knappt två år.

För 10 år sedan, 2002, gick vi Socialdemokrater till val under parollen ”Stolt, men inte nöjd”.

Vi hade halverat arbetslösheten på några år. Vi var stolta över det samhälle vi byggt upp – och räddat under och efter 90-talskrisen.

Men vi var inte nöjda. Vi hade en förändringsagenda. Vi ville fortsätta utveckla välfärden, skolan och högskolan. På valdagen ökade vi med 13 mandat och vann valet tydligt.

Men fyra år senare, 2006, verkade vi både stolta och nöjda. Det var inte svenska folket.

Trots att antalet människor som var sjukskrivna eller arbetslösa minskade för varje dag kände människor att förändringen inte kom snabbt nog, och vi misslyckades i vår egen paradgren, att gå i opposition mot samhällsproblemen.

Samtidigt hade de konservativa i Sverige, moderaterna, som nästan havererat under 2002 lärt sig en väldigt viktig läxa: Svenska folket älskar den generella välfärden.

När de hade talat om ett systemskifte med privatiserad välfärd, slopad arbetsrätt och skattesänkningar på miljarder efter miljarder så hade svenska folket inte blivit övertygade, utan rädda.

De lanserade därför ”de nya moderaterna”, ett parti som plötsligt gillade och sade sig vilja utveckla välfärden, arbetsrätten och bara ville sänka skatten för att det, enligt dem, skapade jobb. Ett parti som klädde sina systemskiftestankar i nya ord.

Och genom att ta vår retorik, våra symboler och till och med kalla sig ”det nya arbetarpartiet” ville de att vi skulle bli förbannade och attackera deras förändring så att det blev det enda samtalsämnet. De lyckades.

Alla talade om moderaternas förnyelse, samtidigt som det verkade som vi socialdemokrater bara försvarade läget. Tillsammans med en nybildad högerallians vann Moderaterna vann valet 2006 och avslutade vårt tolvåriga regeringsinnehav.

Jag anar att många här inne har läst ”Fursten” av Niccolo Machiavelli. Det är en

makaber liten skrift från början av 1500-talet, men den används än idag.

Ett utav råden i boken är att om du tar över ett nytt furstendöme och ska göra impopulära saker då ska du göra allt på en gång. Då blir människor chockade och arga, men sen glömmer de med tiden.

Så gjorde högern i Sverige. På väldigt kort tid gjorde de allt det som de talat tyst om, och som de visste var impopulärt. De drog ned på antalet utbildningsplatser, försämrade sjukförsäkringen och höjde avgiften till A-kassan så mycket att en halv miljon lämnade A-kassan.

Och människor blev chockade, och arga. Vår popularitet sköt i höjden. Ett tag hade vi nästan en egen majoritet.

Tyvärr kan det ha gjort att vi slutade med vårt förändringsarbete, och trodde istället att vår politik var bra som det är.

För precis som Machiavelli påpekade så glömmer människor med tiden, om de inte drabbas själva. Och borgarnas politik slog hårdast mot de som redan hade det svårt.

När finanskrisen sedan kom så flyttades fokus helt.

Vi hade gjort läxan efter 90-talskrisen, och med låg statsskuld, budgetregler och automatiska stabilisatorer klarade sig Sveriges ekonomi – trots en skenande arbetslöshet. Det kunde regeringen ta åt sig äran för, och deras popularitet steg i takt med att Europas ekonomi sjönk.

Under valet 2010 hade borgarna inga nya reformidéer, utan försökte istället få alternativen att se så lika ut som möjligt, för att istället få valet att handla om skatterna som de vill sänka och vi ville höja. De lyckades, också för att vi till viss del misslyckades med att visa på tydliga skiljelinjer och en egen berättelse.

Istället producerade vi förslag efter förslag, tills ingen såg skogen för alla träd. Vi blev otydliga, som det brukar heta i eftervalsrapporter.

Först under valets sista dagar skapades ett fokus på de som drabbades av regeringens politik, och media fylldes av berättelser om cancersjuka som nu

tvingades söka jobb. Det lyfte oss igen – men det räckte inte.

Vänner,

nu är det förstås en massa saker som inte kommit med i berättelsen. Vi vet alla att politik är ett kontrollerat kaos, men det är de senaste åren i korta drag.

För det viktiga är ju lärdomarna, vad vi kan förändra och hur vi säkrar socialdemokratiska regeringen och mer rättvisa samhällen.

Låt oss börja med politiken.

För det första – spana alltid in i framtiden. Inget politiskt parti belönas för vad de gjort tidigare. Ett parti vinner val på hur våra visioner och konkreta förslag beskriver en ljusare framtid där frihet och jämlikhet för alla människor blir bättre. Inget samhälle är någonsin färdigt.

För det andra – fortsätt att vara stolta över vad ni gjort, men bli aldrig, aldrig nöjda.

Jag förstår att det kan vara svårt, särskilt när Norge är världsledande inom många områden. Och rankas som världens bästa land att leva i!

Men vi socialdemokrater måste alltid vara i kamp mot samhällsproblemen och kritiskt granska våra egna lösningar, oavsett om vi är i regering och opposition.

Nöjdheten får framåtskridande rörelser att stanna.

Vi måste alltid vara människornas – inte systemens – försvarare.

För det tredje – debattera alltid med era egna ord och problemformuleringar, acceptera inte motståndarens.

Högeralliansen i Sverige återlanserade begreppet utanförskapet. I det ingick alla som fick något sorts stöd av samhället – och de pekades ut som bidragsberoende.

De menade att om människor inte blev fattiga när de blev sjuka eller arbetslösa,

så ville de fortsätta vara sjuka och arbetslösa. Och precis som alla andra beroenden såg de bara ett sätt att minska det. Genom att ta bort det dåliga, nämligen bidragen. Diskussionen om utanförskapet handlade därför plötsligt om att försämra tryggheten i samhället.

Det samma gäller ordet arbetslinje. Det definierade moderaterna med frasen ”det måste löna sig att arbeta”. Människor med arbete skulle få mer pengar genom skattesänkningar, människor utan arbete skulle få mindre pengar genom att försämra arbetslöshetsförsäkringen och genom att arbetslösa och sjuka ska betala högre skatt än de som jobbar. Det var deras arbetslinje.

När vi socialdemokrater försökte ta tillbaka ordet genom att säga att vi stod för en riktig arbetslinje, så skapade vi bara förvirring. Vi ville ju inte sänka skatterna och försämra tryggheten.

En debatt som definieras av din motståndare går inte att vinna. Därför måste vi beskriva verkligheten med våra egna ord och våra egna problemformuleringar – annars accepteras aldrig våra egna lösningar.

För det fjärde, var vaksamma på de långsiktiga konsekvenserna av förslagen som Höyre lägger. Och beskriv vad de inte talar om.

När regeringen sa att de ville höja avgiften till A-kassan argumenterade vi att det kommer bli sämre för individen. Det blev det. Men att en halv miljon lämnade drabbade också kommunerna kraftigt, för när arbetslösheten sedan ökade så fick de stå för de ökade kostnaderna och socialbidragen.

Och framför allt slog det mot fackföreningsrörelsen, som fick allt svårare att försvara ett medlemskap när kostnaderna sköt i taket. För en ung anställd i handeln kan det handla om en extrakostnad om 3-400 kronor i månaden. Samtidigt vägrade högerregeringen konsekvent att föra dialog med fackföreningarna, och mötte dem aldrig – inte ens under den djupaste krisen.

Att lassa över kostnader från staten till kommuner och försöka krossa fackföreningsrörelsen är inget högern går till val på. Det är inget de säger. Men det är det som är konsekvenserna av politiken. Om inte högern vill berätta det så måste vi göra det. Partiet och fackföreningsrörelsen tillsammans och var och en för sig.

Socialdemokratisk politiken formas och bärs fram av en stark rörelse.

En utav fördelarna med att vara partisekreterare är att man ständigt får resa runt i landet, och kan sprida lyckade exempel och arbetssätt.

Och det är tydligt att socialdemokraterna vinner val där vi som styrande ständigt vågar vara självkritiska och självutvecklande, och lägger fram vallöften som visar på en tydlig skillnad mot borgarna.

Vi vinner val när vi som oppositionsparti är konstruktiva och framtidsinriktade, och visar att vårt mål inte bara är att säkra valsegern utan ytterst att öka människors frihet.

Vi måste både fråga – och se vilka små och stora utmaning människor möter i sin vardag – men också svara, och visa att det är för att förbättra just deras liv som vi för vår politik framåt.

Starkast är vi när vi gör detta tillsammans den politiska och den fackliga grenen av vår rörelse.

Socialdemokratin går framåt i hela Sverige just nu, och jag vågar säga att vi har lärt oss av våra misstag.

Vi kritiserar samhällsutvecklingen, men även våra egna tidigare lösningar, och kommer med nya.

Vi talar inte bara till några speciella grupper – utan alla medborgare, män och kvinnor, fattig som rik. ’Alle som like fellesskap’!

Och vi använder våra egna problemformuleringar, som får borgarna att följa oss och inte tvärtom. Det stora samtalet kring deras senaste budget var om hur mycket de hade kopierat från oss.

Men kanske framför allt arbetar vi med att beskriva vad borgarnas politik resulterar i på lång sikt. Vad det gör med vårt samhälle, och människorna i det. För det är ett systemskifte som har skett och sker i Sverige. Ett systemskifte som sätter marknadsvärde framför människovärdet.

Deras tilltro till att skattesänkningar och bestraffning av sjuka och arbetslösa ska ge jobb har gjort att arbetslösheten är högre än när de tillträdde. Samtidigt har nedmonteringen av utbildningen i arbetslivet gjort att företag inte kan rekrytera kompetent personal.

Ungdomsarbetslösheten har skjutit i höjden, långtidsarbetslösheten har sjufaldigats bara på några år. Människor börjar se att regeringen är väldigt duktiga på att tjata om att alla ska söka jobb – men inte på att skapa några jobb att söka. Det försämrar allas ekonomi i framtiden. Det ökar klyftor och förminskar människors frihet.

Skolresultaten har sjunkit 6 år i rad, utan att regeringen reagerat. Nu har man istället skurit ned på gymnasieskolan och vill lansera ett 1-årigt gymnasium för skoltrötta, vilket lärarna och företagen har dömt ut. Samtidigt strider två av de borgerliga partierna för sänkta löner för unga.

Vi visar på att man aldrig kan möta sjunkande resultat med lägre ambitioner, och att regeringen skapar en ungdomsgrupp som inte kan få jobb. Samtidigt gör man hela samhället fattigare på sikt om vi inte längre kan konkurrera med kunskap i framtiden.

Vi vill istället skapa ett samhälle där ingen tvingas sänka sitt pris – men alla kan höja sitt värde.

Inom vården och omsorgen ser vi gång på gång konsekvenserna av den borgerliga politiken. I Stockholms län införde Filippa Reinfeldt Vårdval Stockholm 2008. Vårdcentraler och mottagningar får samma ersättning per patient oavsett vilket område mottagningen ligger i och utan att hänsyn till vilka vårdbehov patienten har. Det har lett till att vårdcentraler och mottagningar i förorterna har tvingats stänga ner och andelen vårdcentraler i innerstan har ökat. Att behovet av vård inte är lika stor där spelar ingen roll.

Det är en stor skillnad på vår människosyn och Moderaternas. Regeringen sätter företagens rätt att etablera sig före människors vårdbehov. Vår syn är tydlig, vi sätter medborgarna i första rum.

Fler och fler människor blir också upprörda när de ser välfärden, där

riskkapitalbolag kan ta ut obegränsade vinster som Alliansen vägrar att reglera. De säljer också ut offentlig verksamhet till priset av möblerna. Samtidigt gör deras sjukförsäkring att sjuka människor måste fokusera på att få pengar för dagen, inte på att bli friska.

Vi visar på att med ett sådant stort slöseri med resurser och människor blir det omöjligt att garantera bra välfärd i framtiden.

Våra lösningar tar också sitt avstamp i framtiden. Vi fokuserar på två saker: Kunskap och arbete.

Kunskap, som skapas av mindre klasser i skolorna, mer stöd till lärare, större chans för unga att komma tillbaka i utbildning och in på arbetsmarknaden. Det kommer att vända skolresultaten och stärka Sverige som kunskapsnation. Vi vill skapa ett samhälle där ingen behöver sänka sitt pris, men där alla har en möjlighet att höja sitt värde.

Och Arbete, i bemärkelsen att vi fokuserar på jobbskapande – med en aktiv närings- och innovationspolitik, dialog med näringslivet och akademin, och en större möjlighet att växa som företag och anställa fler. Samtidigt gör vi det möjligt för alla människor att utbilda sig, så de kan ta de jobb som växer fram.

Kunskap och arbete ligger till grund för en bra välfärd, som vi skapar ordning och reda i genom nya nationella kvalitetslagar, som ska säkra kvalitén och valfriheten och samtidigt reglera vinsten.

Detta gör att vi leder i opinionsmätningarna i just nu. Svenska folket uppfattar också att vi är det parti som förändras mest.

Men vi vet att det krävs mer, och vi behöver fortsätta utveckla både vår organisation och vårt parti för att säkra platsen som framtidspartiet i svensk politik.

Vi behöver också utveckla arbetet inom vår arbetarrörelse, helt avgörande är samarbetet med de fackliga organisationerna. Vi vet att vi kan få mer av fackföreningsrörelsen än en väldigt bra partiledare!

När vi samverkar om politikutveckling, för att stärka våra organisationer eller

genom att genomföra gemensamma utbildningar då blir hela arbetarrörelsen starkare.

Den borgerliga regeringen har gjort allt för att försvaga facken och försvåra den facklig-politiska samverkan, just för att de känner till den kraft som arbetarrörelsen har när den jobbar mot samma mål.

Det är ytterligare en lärdom kära vänner. Den kraften får vi aldrig låta gå förlorad.

Slutligen skulle jag vilja besvara en fråga som jag får ibland av nordiska vänner. Den går såhär: Men, nu när de borgerliga partierna försöker närma sig er, gör då verkligen borgerlig politik någon skillnad?

Mitt svar är detta:

Tror du att borgerlig politik inte gör skillnad – tala då med Sveriges 400 000 arbetslösa, med de långtidsarbetslösa som inte får utbildning, de unga som nu ska tvinga sänka sina löner.

Tror du att borgerlig politik inte gör skillnad – gå till en svensk skola, där skolresultaten sjunker stadigt och andelen som lämnar högstadiet utan fullständiga betyg är den högsta någonsin i den moderna skolan.

Tror du att borgerlig politik inte gör skillnad – besök den svenska välfärden, se det som borgarna sålt ut för möbelkostnaderna, möt kvinnan som har cancer men ändå tvingas söka arbete.

Tror du att borgerlig politik inte gör skillnad – se arbetslösheten, skolkrisen och klyftorna i Sverige – och arbeta sedan för en socialdemokratisk regering!

Tack för att ni har lyssnat – Och Till lykke med valgkampen!

Källa
Inlagt och insamlat av Anders Thor (före 2018). Exakt ursprung okänt.

Taggar
Politiska tal, Socialdemokraterna

URI
https://www.svenskatal.se/tale/carin-jamtin-lardomar-fran-igar-seger-imorgon

345

350

355

360

365

370

375